

## ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДИСФУНКЦІЙ ЯЄЧНИКІВ У КОРІВ В ГОСПОДАРСТВАХ ОДЕЩИНИ

М.М. Брошков

Одеський державний аграрний університет

*Вивчено особливості розповсюдження функціональних розладів яєчників у корів в залежності від сезону року та кількості лактації. Показано, що гіпофункція яєчників зустрічається на 32% частіше у корів при першій лактації ніж у корів з двома і більше лактаціями. Взимку гіпофункція реєструється частіше, а персистуюче жовте тіло навпаки взимку.*

Теоретичні данні про етіологію дисфункції яєчників у корів вказують на широкий та різноманітний спектр причин її виникнення. Основними вважають три групи факторів : ендокринні, стресові, аліментарні [1]. Заслугує на увагу концепція про те, що тривала дисфункція яєчників після отелення є захисною реакцією організму від наступної вагітності при неправильній годівлі, утриманні та експлуатації. Після народження теля відбуваються нейрогуморальні зміни, які ведуть до зниження функції яєчників, персистенції жовтого тіла, субінволюції матки. Однак в решті решт все зводиться до порушення балансу гормонів гіпофізу, яєчників, щитоподібної залози та надниркових залоз [2].

Прояв статевої функції та її ендокринний контроль дозволяє розглядати деякі форми неплідності саме як наслідок ендокринного порушення функції відтворення у тварин. За сучасною концепцією до поняття «ендокринної неплідності» слід відносити ті клінічні симптоматичні прояви, при яких безпосередньо причинами неплідності є порушення гормональної та тісно з нею зв'язаної генеративної функції яєчників незалежно від того, залежать ці порушення від ураження самих яєчників, або від розладів гіпоталамо – гіпофізарної регуляції, від ураження інших ендокринних залоз чи від неповноцінності годівлі .

Гіпофункцію яєчників яка обумовлена послабленням їх реактивності до дії ендогенних гонадотропнів, спостерігали при посиленому синтезі глюкокортикоїдних гормонів в стресових ситуаціях [3].

В останні часи дослідниками виявлено, що у корів після отелення в яєчниках затримується циклічна активність. Найбільш часто неактивні яєчники діагностують у молодих тварин між 48-м та 60-м днями після отелення. В 27-71% випадках гіпофункцію виявляють по 1-й та 2-й лактаціям і лише в 2% – по 3-й [4].

**Матеріали і методи.** Дослідження проводилися впродовж 2003-2007 року у господарствах Одеської області: СТОВ АФ «Нива» та СТОВ АФ «Петродолінське» Овідіопольського району, АФ «Моноліт» В.-Міхайлівського району та дослідного господарства Одеського інституту агропромислового виробництва УААН України «Южний».

Суть дослідження складається у з'ясуванні причин та розповсюдженості функціональних розладів яєчників у корів вищезгаданих господарств півдня Одещини.

Матеріалом для науково господарських досліджень слугували корови першої четвертої лактації червоно степової, чорно – рябої та української червоної молочної порід живою масою 400-500 кг. Досліди проводилися як в період зимово-стійлового, так і літньо- табірною утримання. Функціональний стан матки та яєчників визначався шляхом ректальної пальпації.

**Результати досліджень.** При аналізі особливостей розповсюдження функціональних розладів яєчників в залежності від сезону року (таблиця 1.) слід відмітити, що гіпофункція яєчників в більшості випадків спостерігається взимку і навесні (65%) проти 40,5% у літньо – осінній період.

Таблиця 1 – Розповсюдженість функціональних розладів яєчників у корів в залежності від сезону року

Періоду року	Назва господарств	Всього досліджено, гол	Виявлені функціональні розлади яєчників					
			Гіпофункція яєчників (в т.ч. гіпоплазія)		Персистуюче жовте тіло		Кіста яєчників	
			n	%	n	%	n	%
Зимове - весняний	АФ «Нива»	112	64	57	43	38	5	5
	НДГ «Южний»	174	119	68	51	29	4	3
	АФ «Монолит»	54	40	75	11	21	2	4
	ТОВ «Авангард-Д»	27	17	63	6	22	4	15
	АФ «Петродолинське»	94	61	65	30	32	3	3
Всього за період		461	301	65	141	31	18	4
Літньо - осінній	АФ «Нива»	119	51	43	58	49	10	8
	УДГ ім. Трофімова	12	3	25	8	67	1	8
	НДГ «Южний»	77	31	40	40	52	6	8
	АФ «Монолит»	7	2	29	5	71	--	--
Всього за період		215	87	40,5	111	51,5	17	8

Що стосується персистенції жовтих тіл то тут ми спостерігаємо протилежну картину – у 51,5% випадків персистенції реєструвалися влітку і лише 31% випадків взимку. Це скоріше всього пов'язано з впливом спеки яка встановлюється щороку в південних районах Одещини. Також частіше влітку спостерігались кісти яєчників у корів 8% проти 4% взимку.

Що торкається окремих господарств, то гіпофункція яєчників взимку найчастіше відмічалась у АФ «Монолит» (75%) де спостерігалось в цей період значне порушення годівлі. Влітку в цьому господарстві кількість випадків гіпофункцій яєчників зменшилось до 29% в той час як у АФ «Нива» і НДГ «Южний» становить 40-43%.

Кількість тварин з кістами яєчників в усіх господарствах складає 8% від усіх дисфункцій. З загальної кількості тварин в літній період на 11% більше неплідних тварин з причин персистенції жовтих тіл. Вони зустрічаються в більш ніж половини досліджувальних корів, а деяких господарствах кількість тварин з жовтими тілами майже втричі більше ніж з гіпофункцією. В АФ «Нива» різниця між кількістю гіпофункцій та персистуючих жовтих тіл невелика і складає лише 6% в той час як в УДГ ім. Трофімова 42%.

Встановлена певна закономірність розповсюдження дисфункцій яєчників в залежності від віку.

В таблиці 2. показано, що у корів - первісток на 32% більше реєструється гіпофункція яєчників і приблизно на стільки ж менше персистентних жовтих тіл ніж у корів з двома і більше лактаціями. Кісти яєчників зустрічаються відносно в невеликій кількості у корів після другої – п'ятої лактації, частота їх діагностування не перевищує 6%, причому в літньо - осінній період року реєструється вдвічі більше ніж взимку. Кісти яєчників у корів - первісток АФ «Нива» та АФ «Петродолинське» не виявлено.

**Таблиця 2 – Розповсюдженість дисфункцій яєчників у корів в залежності від кількості лактацій**

Групи тварин	Назва господарств	Всього досліджено, гол	Виявлені функціональні розлади яєчників						
			Гіпофункція яєчників (в т.ч. гіпоплазія)		Персистуюче жовте тіло		Кіста яєчників		
			n	%	n	%	n	%	
Корови з 2-5 лактацією	1 група	АФ «Нива»	333	170	51	148	44	15	5
		АФ «Петродолинське»	53	32	60	18	34	3	6

Разом			386	202	53	166	43	18	4
Корови з першою лактацією	2 група	АФ «Нива»	88	74	84	14	16	--	--
		АФ «Петро-долинське»	41	36	88	5	12	--	--
Разом			129	110	85	19	16	--	-

Великий відсоток гіпоплазії і гіпофункції яєчників у корів – первісток (85%) пов'язаний перш за все з порушенням технології вирощування телиць та нетелей в господарствах та віковими особливостями, а також впливом стрес-фактору [Харламов Ю.Е., 2002; Черемисинов Г.А., 1992; Белоусов В.І., 1999; та ін.].

### Висновки

1. Отже приведені данні свідчать про те, серед основних причин неплідності корів є гіпофункція яєчників на розповсюдженість якої впливає вік тварини та сезонність.

2. Перситуючи жовті тіла реєструються дещо менше, але теж мають значне розповсюдження, особливо в літній період року, та майже втричі частіше виявляються у корів основного стада ніж у корів-первісток.

### Література

1. Харламов Ю.Е., Хилькевич С.Н., Чомаев А.М. Биотехнические мероприятия при дисфункции яичников у коров // Ветеринария. –2002. –№6. –С. 35-37.
2. Черемисинов Г.А. Совершенствование биотехнологий интенсивного воспроизводства животных // ИОХ УрО РАН. –Уфа, 1992.
3. Дегай В.Ф. Морфофункциональная характеристика органов размножения в норме и при некоторых формах патологии эндокринного происхождения у крупного рогатого скота: Дис. докт. вет. наук. – Бурятская ГСХА, 2000. –354 с.
4. Полянцев Н.И. Проблемы диагностики и устранения нарушений овуляции у коров // Матер. Всерос. научн. и учебн.-метод. конф. по акуш., гинекол. и биотех. размножения животных. – Воронеж, 1994.

#### Особенности распространения дисфункций яичников у коров в хозяйствах Одещины

М.М. Брошков

Изучено особенности распространения функциональных расстройств яичников у коров в зависимости от сезона года и количество лактаций. Показано, что гиподисфункция яичников встречается на 32% чаще у коров при первой лактации чем у коров с двумя и более лактациями. Летом гиподисфункция диагностируется чаще, а персистирующее желтое тело на оборот зимой.

#### Peculiarities of the ovarian dysfunction spreading in the cows of different properties in Odessa region.

M.M. Broshkov

The peculiarities of the phunctional disorders spreading in cow ovaries according to the year season and parity were studied. The results revealed that incidence of ovarian hypofunction is 32% greater in 1-st parity cows that in 2-nd parity and older cows. Ovarian hypofunction occurs more often in summer, while persistent corpus luteum in winter.